

Tämä on rinnakkaistallenne. Sen viitetiedot saattavat erota alkuperäisestä /

This is a self-archived version of the original article. This version may differ from the original in pagination and typographic details.

Version: publisher's version

Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä: /

To cite this article please use the original version:

Miettinen, M. & Venhovaara, P. 2024. Great Place to Learn. Ohjauksella sujuvat opintopolut. Opinto-ohjaaja, (3), 22-25.

Great Place to Learn

Ohjauksella sujuvat opintopolut

Ydinajatus ohjauksesta korkeakouluopinnoissa on varsin yksinkertainen, josta on helppoa saavuttaa yhteisymmärrys. Opiskelijan ohjaus on institutionaalista ja moniammatillista yhteistoimintaa, jonka tavoitteena on opiskelijan asiantuntijuuden kehittyminen ja opintojen sujuvan etenemisen varmistaminen. Opintojen ajan jatkuvalla ohjauksella ja varhaisella tuella edistetään opiskelijan hyvinvointia ja opiskelukykyä, mikä on edellytyksenä oppimiselle ja opintojen etenemiselle.

le. Opintojen monimuotoisuus (personoidut oppimispolut, etäopiskelu) edellyttää ohjauksen rakenteilta joustavuutta ja ohjauksen toteutukselta monikanavaisuutta. Miten tämä ajatus tuodaan käytäntöön toimivaksi ja eläväksi konkretiaksi on ohjauksen toimijoiden yhteinen haaste ihan jokaisessa oppilaitoksessa. Tässä katsaus Savonia-ammattikorkeakoulun (jatkossa Savonia) malliin, joka opiskelijapalautteen perusteella on osoittautunut varsin toimivaksi. Alla olevassa kuvassa on kuvattu

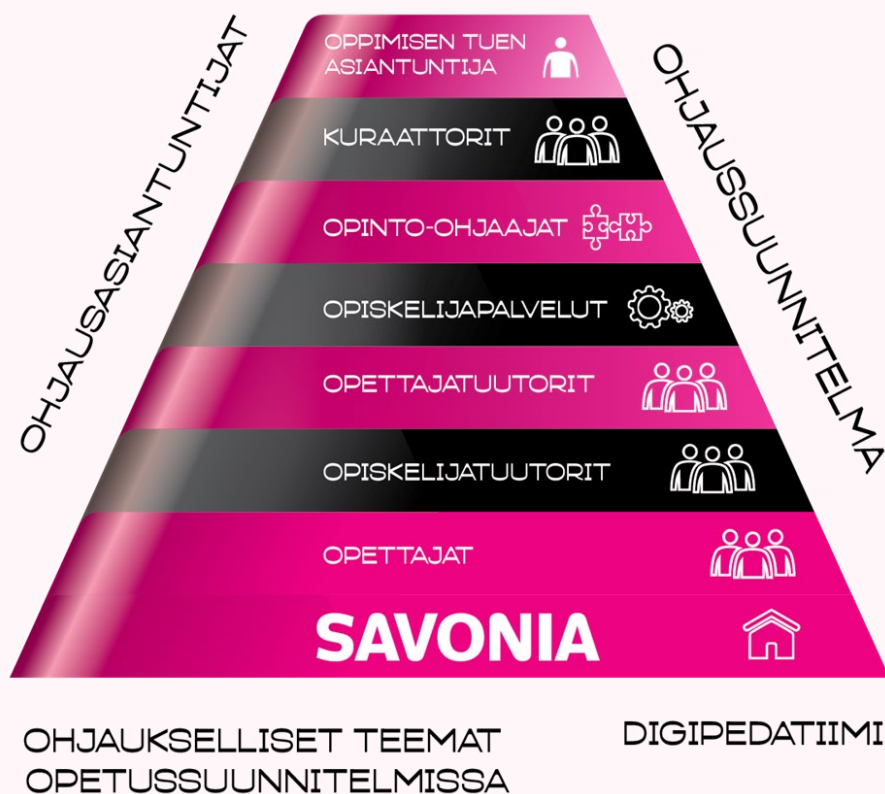
ohjauksen toimijat suhteessa opiskelijajoukkoa kuvaavaan pyramidiin. Ajatuksena on, että alempana ovat toimijat, joiden palveluja kaikki tai lähes kaikki opiskelijat käyttävät ja mitä ylemmäs kuvassa mennään, sitä harvempi opiskelija kyseisiä palveluja käyttää.

Ohjaussuunnitelma raamittaa

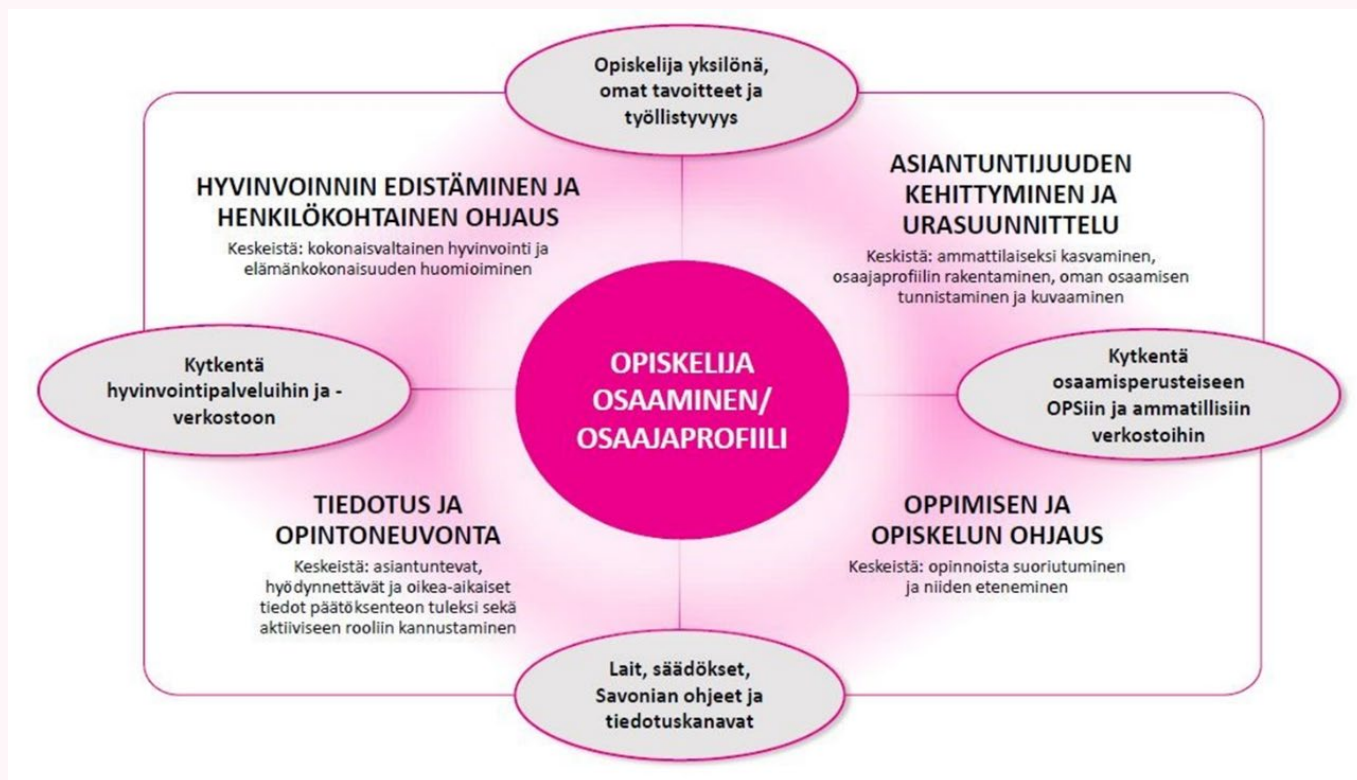
Savonian ohjauksen kokonaisuutta ohjaa Ohjaussuunnitelma, johon on kirjatut ylös ohjauksen periaatteet, tavoitteet, toimijat ja rakenne. Opinto- ja uraohjaus on keskitetysti rakennettua ja koordinoitua, mutta sitä toteutetaan hajautetusti siellä missä opiskelijatkin ovat eli tutkinto-ohjelmissa ja opintoryhmissä. Ohjauksen kokonaisuudessa pyritään ohjauksen yhteneväisyyteen sekä suomen- että englanninkielisten tutkinto-ohjelmien kohdalla. Ohjausajattelua Savoniassa raamittaa holistisen ohjauksen malli, jossa opiskelijan opintojen sujuva eteneminen, hyvinvointi ja opiskelukyky sekä ammatillinen kasvu ovat kaikki tärkeitä osatekijöitä. Keskeistä on löytää sellainen ohjauksen taso, jossa opiskelija saa apua, mutta ei passiroidu vaan vahvistuu oman ammatillisen prosessinsa ja oikeastaan koko elämänsä aktiivisena omistajana ja toimijana.

Pedagogiikka ohjauksen osatekijänä

Opiskelijan jokapäiväisestä arjesta opetus ja opiskelu muodostavat leijonan osan. Opinto-ohjauksen perusta rakentuukin jo opetuksessa tehdyissä pedagogisissa ratkaisuissa ja siinä, miten opettajat opiskelijoita opetuksessaan ohjaavat. Tärkeää on miten opettajat opetusta suunnittelevaan ja toteuttaessaan kykenevät huomioimaan oppijoi-

Kuva 1. Ohjauksen toimijat Savoniassa

Kuva 2. Mukaillen Watts & Van Esbroeck 1998, Vuorinen 2001, Annala 2007, Mäntylä 2009

den monimuotoisuuden. Ensimmäisiä ohjauksellisia tekoja onkin ylläpitää opettajien pedagogista osaamista ja tarjota heille jatkuvaa koulutusta sekä tukea opetuksen kehittämisessä. Tätä varten Savoniassa toimii mm. Digipeda-tiimi, joka kehittää digitaalisia pedagogisia ratkaisuja ja malleja, ja toimii myös opettajien tukena heidän rakentaessaan opetuksen erilaisia toteutuksia.

Toinen kaikkea opetusta läpileikkaava ratkaisu on ohjauksellisten teemojen sisäänkirjoittaminen jokaisen tutkinto-ohjelman opetussuunnitelmaan Savoniassa. Nämä teemat ovat: 1) korkeakouluopiskelutaidot ja toimintaympäristö, 2) ammatilliset verkostot ja oman osaamisen kuvaaminen, 3) itsensä johtaminen ja työelämässä toimiminen. Teemat ja niihin sisältyvät osaamistavoitteet on opetussuunnitelmatyön ohjeissa avattu seikkaperäisemmin ja tutkinto-ohjelmittain opettajat itse ratkaisevat millä opintojaksoilla, mukaan lukien harjoittelut, mikäkin teema on mukana.

Ohjaus lähellä opiskelijaa

Lähinnä opiskelijaa ovat ohjauksen toimijoista opiskelijatuutorit. Savoniassa opiskelijatuutoritoimintaa toteutetaan yhteistyössä Savonian ohjaushenkilöstön sekä opiskelijakunta SAVOTTAN kanssa ja tuutorointi on osa ohjaussuun-

nitelmaa ja ohjauksen kokonaisuutta. Opiskelijatuutorit ovat merkittävä ohjauksen toimija etenkin opintojaan aloittaville opiskelijoille ja heidän roolinsa yhteisöllisyyden kokemuksen rakentamisessa ja uusien opiskelijoiden kiinnittämisessä yhteisöön on todella tärkeä. Opiskelijatuutoritoiminnasta on luotu opintojaksot, joihin sisältyy peruskoulutus tuutoritoimintaan sekä sen käytännön toteutusosa. Koulutuksen avulla varmistetaan, että tuutoreilla on riittävät valmiudet toimintaan, jota he toteuttavat yhteistyössä opinto-ohjaajien ja

opettajatuutorien kanssa. Erityisesti on kiinnitetty huomiota monimuoto- ja verkkototeutuksina järjestettävien koulutusten vertaisohjaukseen.

Toinen opiskelijan arkea lähellä oleva ohjauksen toimija on opettajatuutori, joka nimetään ja resursoidaan jokaiselle ryhmälle Savoniassa (n. 130 hlö). Opettajatuutorit ovat nimensä mukaisesti opettajia ja heidän kohdallaan onkin tärkeää, että he ovat kunkin alan asiantuntijoita ja tuntevat hyvin juuri sen tutkinto-ohjelman sisällöt, ominaispiirteet

Ohjauskeskustelu ohjauksen ytimessä

Savonian opot kokoontuvat vuosittain kehittämispäivään. Kuva: Pirjo Venhovaara.

ja työelämäyhteydet, mitä ryhmä opiskelee. Näin siksi että heidän tehtävään on opiskelijan HOPS-suunnittelun ohjaus, ammatillisen kasvun tukeminen ja uratietoisuuden lisääminen.

Opettajatuutori on opiskelijan lähellä ja helposti saavutettavissa. Opettajatuutori onkin monissa opiskelijan opintoihin liittyvissä tilanteissa ensimmäinen ja opiskelijan lähin kontakti henkilökuntaan. Ohjauksellisen osaamisen varmistamiseksi Ohjausasiantuntijat järjestävät opettajatuutoreille vuosittain perehdytyskoulutuksen ja sen lisäksi heidän ohjaajuuttaan tuetaan kolme kertaa vuoden aikana järjestettävillä koulutuksellisilla webinaareilla sekä koko ohjausväelle avoimilla Ohjauksen ajankohtaisaamupäivillä, jotka toteutetaan kahdesti lukuvuoden aikana. Opettajatuutoreille on työn konkreettiseksi tueksi tuotettu ”Opettajatuutorin opas” ja heidän työpareinaan ja mentoreinaan toimivat Opinto-ohjaajat koulutusaloittain.

Ohjauksen ammattilaiset

Savoniassa koulutusaloilla toimii opinto-ohjaajia (16), jotka ovat ohjauksen

ammattilaisia. Opoja on eri aloilla suhteessa kunkin alan opiskelijamääriin eli esimerkiksi tekniikassa opinto-ohjaajia on viisi ja matkailu- ja ravitsemisalalla yksi. Osa toimii täysipäiväisesti opinto-ohjaajina ja osa myös opettaa opinto-ohjauksen ohella. Opon ohjauskenttää ovat yleistä neuvontaa vaativat asiat, kuten opintojen hyväksilukeminen. Hänelle kuuluu mm. opiskelijarekrytointiin ja -valintaan liittyviä tehtäviä, opintovalintojen ohjaus sekä HOPSin kehittäminen. Opo on mukana oppimis- ja opiskeluvaikeuksien selvittämisessä. Lisäksi hän koordinoi tutkinto-ohjelmien ohjaustoimintaa ja huolehtii ohjauksen kehittämisestä. Opinto-ohjaajat muodostavat Opiskelijapalvelujohtajan vetämän Ohjauksen ja opiskeluhuvinvoinnin ryhmän, joka koostuu kuukausittain ja toimii ohjauksen kehittämisen ryhmänä Savoniassa, mutta myös vertaistuen keskustelufoorumina. Ryhmään kuuluu opojen lisäksi korkeakoulukuraattorit sekä oppimisen tuen ja ohjauksen asiantuntijat.

Oppimis- ja opiskeluvaikeuksien erityiskysymysten ammattilaisia Savoniassa ovat korkeakoulukuraattorit (3)

sekä oppimisen tuen asiantuntija. He palvelevat sekä opiskelijoita että opettajia ja ohjausväkeä. Opiskelijoiden on mahdollista asioida suoraan heidän kanssaan halutessaan, samoin henkilöstön opiskelijoiden asioita koskien. Tärkeä osa kuraattorien ja oppimisen tuen asiantuntijan työtä on ennakoiva ja ryhmämuotoinen työ, kuten erilaisten opiskelukykyä tukevien pienryhmien, työpajojen ja tapahtumien järjestäminen. Lisäksi kuraattorit ja oppimisen tuen asiantuntijat toimivat korkeakoulun ja erilaisten palvelujen tuottajien välisessä rajapinnassa kuten vaikkapa YTHS sekä muut hyvinvointitoimijat alueella. Kuraattoreista yksi on erikoistunut nimenomaan englanninkielisten tutkinto-ohjelmien ja kansainvälisten opiskelijoiden ohjaukseen ja heitä koskeviin erityiskysymyksiin.

Ohjausasiantuntijat (2) koordinoivat ja kehittävät ohjauksen kokonaisuutta Savoniassa ja vastaavat ohjaussuunnitelman päivityksestä. He seuraavat ohjausalan kehitystä ja toteuttavat vuosittain koulutus- ja kehittämispäiviä opettajatuutoreille ja opinto-ohjaajille. Ohjausasiantuntijat ovat tiiviisti mukana

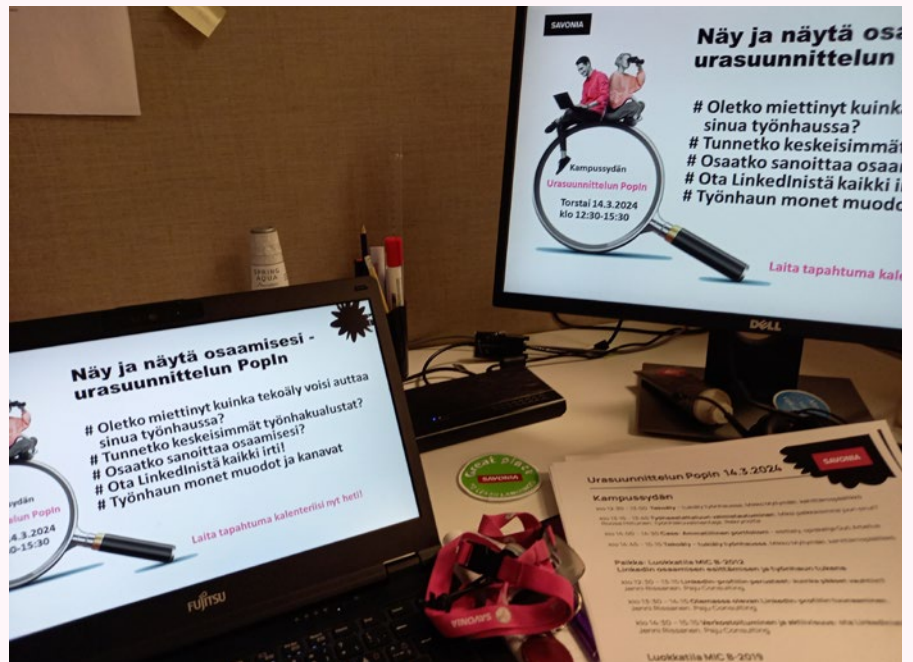
opiskelijarekrytoinnissa ja hakijaohjauksessa, erilaisissa ohjaukseen liittyvissä hankkeissa kansallisesti ja kansainvälisesti sekä huolehtivat ohjaukseen liittyvän yhteisen tiedon ja ohjeistuksen ajantasaisuudesta Savonian viestintäkanavissa. Peruseriaatteena on, että ohjauksessa laatu on arjen tekoja ja se on osa laatujärjestelmää.

Tiedolla ohjaaminen

Ohjauksen kokonaisuudesta ei voi puhua mainitsematta tietoa, ohjeita ja neuvontaa. Aivan keskeisessä roolissa opiskelijan kannalta ovat erilaiset järjestelmät ja kanavat, joiden kautta opintoihin liittyvät tiedot välittyvät opiskelijalle. Mitä selkeämmin, ymmärrettävämmin ja oikea-aikaisemmin onnistumme välittämään oikean tiedon opiskelijalle, sitä enemmän meille jää resurssia ohjata henkilökohtaisesti niitä opiskelijoita, jotka sitä todella tarvitsevat. Savoniassa tiedon pääpaikka on opiskelijoiden intranet Reppu. Opiskelijoita lähempänä olevana ikkunana Reppuun ja myös opiskelijatietojärjestelmä Peppiin, toimii Tuudo, joka mobiilipalveluna on opiskelijoille tuttu ja mieleinen tiedonsaannin työkalu.

Tiedon ja neuvonnan keskittymänä toimivat myös opiskelijapalvelut, jotka on Savoniassa keskitetty yhteen. Opiskelijapalveluissa työskentelevät opinto-neuvojat, koulutussuunnittelijat ja koulutusasiantuntijat auttavat ja neuvovat opiskelijaa tarvittaessa monenlaisissa opinto-oikeuksiin, opiskelijatietojärjestelmään, opintoihin kytkeytyviin todistuksiin ja yleensäkin opiskelijahallintoon liittyvissä kysymyksissä. Opiskelijapalvelut ovat helposti saavutettavissa ja tämän linjauksen mukaisesti ylläpidämme mm. palvelupistettä kampuksella, johon opiskelija voi tulla setvimään asiaansa kasvokkain. Merkitykselliset kohtaamiset ovat Savonian arjessa arvostettuja, mutta niiden rinnalle kehitetään myös automatisoituja palveluja ja robotiikkaa, jotka kykenisivät nopeasti ja helposti tarjoamaan vastauksen ja ratkaisun opiskelijan kysymyksiin.

Ohjaaminen Savoniassa on tavoitteellista, mitattavaa toimintaa siinä missä muutkin ydintoiminnot. Ohjauksen onnistumista seurataan erilaisilla mittareilla, itsearvioinneilla ja palautteilla. Aika ajoin arvioidaan myös ohjauksen

Opinto- ja uraohjaus ovat osa kaikkia opetussuunnitelmia.
Kuva: Pirjo Venhovaara.

organisoinnin isoa kuvaa ja mikäli muutostarpeita havaitaan, niin muutoksia myös tehdään. Toisaalta taas vaikka muutosta ei Savoniassa pelätä, ei se ole myöskään itsetarkoitus vaan ymmärretään, että jotkin asiat vaativat aikaa löytääkseen uomansa toimia hyvin. Nykyisenlainen opinto-ohjaaja - opettajatuutorijärjestelmä on yksi näistä. Se on ollut käytössä jo pitkään ja on nyt vakiintunut ja hioutunut aidosti toimivaksi lähiohjauksen tavaksi. Matkan varrella on myös opittu, että erityisesti tämä lenkki ohjauksen ketjussa edellyttää huoltoa ja ylläpitoa ja sitä varten on rakennettu koulutus- ja tiedotusjärjestelmää opettajatuutoritoiminnan laadun varmistukseksi.

Korkeakoulujen tulevaisuus näyttää sen suuntaiselta, että opinto- ja uraohjauksen merkitys tulee entisestään korostumaan. Kenties se nousee jopa aivan kriittiseksi osaksi opiskelijan opintopolulla. Hyvien käytänteiden ja mallien etsiminen siis tulee jatkumaan vastakin.

Teksti: Ohjausasiantuntija Mari Miettinen ja Koordinoiva ohjausasiantuntija Pirjo Venhovaara, Savonia-ammattikorkeakoulu